

Aan: Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7
2500 EE Den Haag
via: www.internetconsultatie.nl

Betreft: Reactie Piratenpartij Nederland op op consultatie Wet verwijzingsportaal bankgegevens

Geachte heer/mevrouw,

De Piratenpartij maakt zich ernstige zorgen over de Wet Verwijzingsportaal Bankgegevens. De wet houdt onvoldoende rekening met de privacy van burgers en zet de deuren open voor grootschalige corruptie. In de verwachte effecten zegt u dat dit wetsvoorstel geen consequenties zal hebben voor burgers. De Piratenpartij is het hier grondig mee oneens. Bij mensenwerk moet je rekening houden met fouten. In de huidige situatie is het effect van een fout beperkt.

In de voorgestelde situatie is het echter zo dat wanneer iemand zich toegang weet te verschaffen tot het portaal, dit de deur wagenwijd openzet voor corruptie en onherstelbare schade zal doen aan de privacy en veiligheid van eenieder wiens gegevens worden verkregen op deze wijze.

Privacy en corruptie

Swire beschrijft in zijn artikel wat voor effect het heeft op burgers wanneer financiële gegevens toegankelijk zijn voor overheidsambtenaren. In zijn onderzoek ziet hij een aantal nadelige gevolgen. Zo kunnen overheidsambtenaren de data gebruiken om zichzelf te verrijken. Dit kan op verschillende manieren gebeuren.

Ten eerste kunnen ze de specifieke gegevens van bijvoorbeeld een bedrijf gebruiken voor om zelf geld te investeren, of te handelen in aandelen met informatie die ze niet zouden mogen hebben. Ten tweede kunnen ambtenaren dreigen om afschriften openbaar te maken en op die manier geld eisen. De derde manier is de data door verkopen aan derde partijen. Ook kan data gebruikt worden voor politiek gewin. Zo is het in campagnetijd een makkelijke manier voor partijen om meer te weten te komen over waar de oppositie mee bezig is. Maar de data kan ook gebruikt worden om invloed uit te oefenen op het stemgedrag, door te dreigen met openbaarmaking. Ook is het mogelijk dat de data wordt gedeeld met bevriende derde partijen. Denk hierbij aan het schandaal bij de politiek van Los Angeles in de begin jaren 80, waarbij de politie data lekte naar bevriende politici in rechtse partijen (Swire, 1999). Bovenstaande manieren van misbruik van het systeem gaan enkel over het misbruik door overheidsambtenaren. Het kan echter ook nog zo zijn dat andere partijen inbreken in het systeem om toegang te krijgen. Dit is een wezenlijk verschil met het oude systeem, waarbij je dan enkel de gegevens van een persoon kan verkrijgen. Met het nieuwe systeem zal deze indringer overal toegang tot hebben.

Cijfers overheids corruptie

Vanwege de ondoorzichtige aard van het concept 'corruptie' is het lastig om te meten. De beste optie is hier om de Corruption Perception Index (2017) van Transparency International te gebruiken. In deze index worden dertien databronnen (waar telkens een deel van de landen in voorkomt) samengevoegd om zo een score voor (waargenomen) corruptie te determineren (op basis van zowel kwantitatieve als kwalitatieve data), per land in de publieke sector, voor 129 landen en territoria. Landen krijgen een score tussen de nul en de honderd, waarbij honderd staat voor geen corruptie.

Nederland staat in deze dataset op een gedeelde achtste plek met een score van 82. Dit doet lijken alsof corruptie geen groot probleem is in Nederland. Dit is echter een verkeerde conclusie. De score van 82 is de laagste score in vijf jaar tijd. Dit kan verklaart worden door de zaken van bijvoorbeeld Jos van Rey (NOS, 2017a) en voormalig staatssecretaris Linschoten (NOS, 2017b). Ook worden veel corruptiezaken niet bij de rechter behandeld en worden er vaak lage straffen gegeven.

De volgende partijen kunnen via het verwijzingsportaal bankgegevens gegevens vorderen of verzoeken:

- de politie;
- de bijzondere opsporingsdiensten;
- het Openbaar Ministerie;
- de FIU;
- de Belastingdienst.

De Piratenpartij beweert niet dat al deze partijen corrupt zijn. In deze organisaties werken echter wel corrupte personen die door de nieuwe wet makkelijker hun doeleinden kunnen nastreven. Het OM constateerde in 2017 ook dat het aantal corruptiezaken de afgelopen jaren binnen de politie sterk is toegenomen (NU.nl, 2018). Dit komt overeen met de conclusie van de Corruption Perception Index. Ook binnen de belastingdienst is corruptie niet zeldzaam. Denk hierbij aan de zaak van Willem P., een leidinggevende bij de belastingdienst die op grote schaal informatie lekte aan criminelen (Telegraaf, 2018).

Aanbevelingen

- Een prijs uitrijken voor iedereen die het systeem kan hacken, en zo de zwakke plekken kan aangeven. Dit zal op den duur ervoor zorgen dat alle lekken binnen het nieuwe portaal gedicht kunnen worden.
- Corruptie aanpakken voordat de wet in werking treedt.
- Het duidelijk loggen en auditen van individuele opvragingen en de reden van opvraging (justification logging) in dit systeem.
- Gegevens moeten door een persoon worden opgevraagd en mogen niet door geautomatiseerde systemen zoals SyRI worden verwerkt.

Hoogachtend,

Namens de Piratenpartij Nederland

Jasmijn Boeken

Bronnen

NOS (2017a). Jos van Rey niet alsnog de cel in, wel beroepsverbod. Geraadpleegd op 4 juli 2018, van <https://nos.nl/artikel/2208531-jos-van-rey-niet-alsnog-de-cel-in-wel-beroepsverbod.html>.

NOS (2017b). Voormalig staatssecretaris Linschoten moet de cel in wegens belastingfraude. Geraadpleegd op 4 juli 2018, van <https://nos.nl/artikel/2195351-voormalig-staatssecretaris-linschoten-moet-de-cel-in-wegens-belastingfraude.html>.

NU.nl (2018). OM ziet opvallende stijging aantal corruptiezaken binnen politie en douane. Geraadpleegd op 4 juli 2018, van <https://www.nu.nl/binnenland/5291759/ziet-opvallende-stijging-aantal-corruptiezaken-binnen-politie-en-douane-.html>.

Swire, P. P. (1999). Financial privacy and the theory of high-tech government surveillance. Wash. ULQ, 77, 461- 512.

Telegraaf. (2018). Alarm om corruptie. Geraadpleegd op 4 juli 2018, van <https://www.telegraaf.nl/nieuws/2125215/alarm-om-corruptie>.